

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 21 Νοεμβρίου 2023
(OR. en)

15627/23

ECOFIN 1205
UEM 366
SOC 798
EMPL 572
COMPET 1133
ENV 1326
EDUC 449
RECH 513
ENER 626
JAI 1509
GENDER 204
ANTIDISCRIM 190
JEUN 265
SAN 677

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	21 Νοεμβρίου 2023
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2023) 901 final
Θέμα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ Ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2023) 901 final.

σνημμ.: COM(2023) 901 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Στρασβούργο, 21.11.2023
COM(2023) 901 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ
ΤΡΑΠΕΖΑ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,
ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ**

Ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024

Επενδύοντας στο ανταγωνιστικό μέλλον της ΕΕ: ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2024

1. Εισαγωγή

Μετά την ισχυρή ανάκαμψη που σημειώθηκε το 2022, η οικονομική δραστηριότητα στην ΕΕ επιβραδύνθηκε λόγω του υψηλού πληθωρισμού και των αυστηρότερων όρων χρηματοδότησης. Η ταχεία, αποφασιστική και συντονισμένη απάντηση πολιτικής επέτρεψε στην οικονομία να ανακάμψει και να αντιμετωπίσει τις κοινωνικοοικονομικές συνέπειες της πανδημίας COVID-19 και του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας. Η ΕΕ κατάφερε να αντιμετωπίσει την επακόλουθη ενεργειακή κρίση, μειώνοντας την εξάρτησή της από τα ρωσικά ορυκτά καύσιμα, χωρίς να χρειαστεί ελεγχόμενη διανομή αερίου, και αποφεύγοντας την ύφεση. Μολονότι η οικονομία επιβραδύνθηκε το 2023 και το επίπεδο κινδύνου και αβεβαιότητας είναι υψηλό, μεταξύ άλλων λόγω της κατάστασης στη Μέση Ανατολή, ο αριθμός των εργαζομένων στην ΕΕ είναι μεγαλύτερος από ποτέ και η ανεργία υποχώρησε σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα, παρά τις διαφορές μεταξύ των κρατών μελών και των περιφερειών. Μολονότι εξακολουθούν να υπάρχουν διαρθρωτικές προκλήσεις, τα πρόσφατα επιτεύγματα δείχνουν ότι η Ευρώπη λειτουργεί καλύτερα όταν λειτουργεί με πνεύμα συνεργασίας.

Όπως υπογραμμίζεται στη δήλωση της Γρανάδας, η ΕΕ είναι προσηλωμένη στην ενίσχυση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητάς της και στη διαμόρφωση μιας ανθεκτικής οικονομικής βάσης μέσω της αντιμετώπισης των διαρθρωτικών της προκλήσεων. Τα γεωπολιτικά γεγονότα προκάλεσαν διαταραχές που κατέδειξαν ότι είναι αναγκαίο η ΕΕ να ενισχύσει περαιτέρω την ανοικτή στρατηγική αυτονομία της και να παραμείνει ανταγωνιστική στην παγκόσμια αγορά, διασφαλίζοντας παράλληλα ότι κανείς δεν θα μείνει στο περιθώριο. Η ΕΕ θα εξακολουθήσει να εφαρμόζει την ανοικτή και δίκαιη εμπορική πολιτική της, να επενδύει σε εταιρικές σχέσεις και να αμύνεται έναντι αθέμιτων πρακτικών, για παράδειγμα από την Κίνα. Η ΕΕ χρειάζεται ανθεκτικές και διαφοροποιημένες αλυσίδες εφοδιασμού για την ενίσχυση της οικονομικής ασφάλειας, ιδίως όσον αφορά τις κρίσιμες πρώτες ύλες, τα τεχνολογικά εξαρτήματα και τον εξοπλισμό. Για την περαιτέρω ενίσχυση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος της ΕΕ, είναι ζωτικής σημασίας να διασφαλιστεί η ανάπτυξη των αναγκαίων ικανοτήτων και δεξιοτήτων για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και να αντιμετωπιστεί η δημογραφική αλλαγή, με παράλληλη αύξηση των επενδύσεων και προαγωγή της καινοτομίας. Η δημογραφική εργαλειοθήκη της Επιτροπής στηρίζει τα κράτη μέλη στην κινητοποίηση πολιτικών για την αντιμετώπιση των προκλήσεων μιας γηράσκουσας κοινωνίας. Η αξιοποίηση της ενιαίας αγοράς στο έπακρο, ιδίως για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), καθώς και η περαιτέρω ανάπτυξη της Ένωσης Κεφαλαιαγορών για τη στήριξη των ιδιωτικών επενδύσεων, είναι εξίσου ζωτικής σημασίας.

Η ΕΕ απομακρύνεται από τα ορυκτά καύσιμα. Με βάση τις δεσμεύσεις στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, η Ευρώπη ασκεί πιέσεις για την απανθρακοποίηση των βιομηχανιών, της ενέργειας, των κτιρίων και των μεταφορών και έχει επιταχύνει σημαντικά τη μετάβαση σε καθαρές μορφές ενέργειας. Η δημιουργία μιας ισχυρής βιομηχανίας καθαρής τεχνολογίας και οι κατάλληλες συνθήκες για την ανάπτυξή της, μεταξύ άλλων με την εφαρμογή της πρότασης της Επιτροπής για το βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας (GDIP)¹, θα στηρίζουν

¹ COM(2023) 62 final.

την ανταγωνιστικότητα. Οι ταχύτερες διαδικασίες αδειοδότησης, όπως θεσπίστηκαν στην αναθεωρημένη οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, και ο κανονισμός έκτακτης ανάγκης σχετικά με την αδειοδότηση θα έχουν ως αποτέλεσμα μεγαλύτερη αφθονία ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Επιπλέον, η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση για τη βελτίωση του σχεδιασμού της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ και της προστασίας της ΕΕ από τη χειραγώγηση της αγοράς, καθώς και για την τόνωση νέων ενεργειακών επενδύσεων.

Τα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ προωθούν την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, τις δεξιότητες και την απασχόληση με σκοπό την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Η εν εξελίξει εφαρμογή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ), συμπεριλαμβανομένης της εισαγωγής ειδικών κεφαλαίων για το REPowerEU στα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΣΑΑ) των κρατών μελών, το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης (TSI) και η χρήση των ταμείων της πολιτικής συνοχής εξακολουθούν να διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη διαμόρφωση των προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων σε όλα τα κράτη μέλη. Η προτεινόμενη πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (STEP) θα διασφαλίσει περαιτέρω συνέργειες μεταξύ των υφιστάμενων μέσων της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του προγράμματος InvestEU, για την ταχεία ανάπτυξη κρίσιμων τεχνολογιών. Μέχρι στιγμής, έχουν πραγματοποιηθεί πληρωμές ύψους άνω των 175 δισ. EUR στο πλαίσιο του ΜΑΑ, έχουν εκταμειωθεί άνω των 210 δισ. EUR στο πλαίσιο των ταμείων της πολιτικής συνοχής από την έναρξη της πανδημίας COVID-19 και έχουν εγκριθεί 13,44 δισ. EUR σε εγγυήσεις της ΕΕ και 119 πράξεις στο πλαίσιο του InvestEU. Το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» έχει κινητοποιήσει πάνω από 24 δισ. EUR για την επιστήμη και την καινοτομία. Παράλληλα, η Επιτροπή αξιολόγησε θετικά τα προγράμματα επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο του REPowerEU, των οποίων το ύψος ανέρχεται σε 54 δισ. EUR. Για να συνεχιστεί η εξασφάλιση χρηματοδότησης και η βελτιστοποίηση των πόρων για τις πολιτικές προτεραιότητες της ΕΕ, πρέπει να εγκριθεί ταχέως η στοχευμένη αναθεώρηση του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου της ΕΕ.

Στο πλαίσιο του κύκλου του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2024 θα πραγματοποιηθεί απολογισμός της εν εξελίξει εφαρμογής των ΣΑΑ και των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής και θα διερευνηθεί ο τρόπος με τον οποίο αλληλοσυμπληρώνονται όσον αφορά τη χρηματοδότηση και τα αποτελέσματα πολιτικής. Θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στη συμπληρωματικότητα μεταξύ του ΜΑΑ και των ταμείων της πολιτικής συνοχής, ενώ παράλληλα θα καταδεικνύεται ο τρόπος με τον οποίο οι μεταρρυθμίσεις λειτουργούν ως βασικοί παράγοντες υλοποίησης για επενδύσεις σε διάφορα επίπεδα. Θα παρασχεθούν επίσης προσανατολισμοί ενόψει της επικείμενης ενδιάμεσης επανεξέτασης των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής. Τούτο θα αποτελέσει ευκαιρία για την αξιολόγηση των προγραμμάτων και την αντιμετώπιση των αναδυόμενων αναγκών και προκλήσεων στα κράτη μέλη της ΕΕ και στις περιφέρειές τους.

Η επανεξέταση της οικονομικής διακυβέρνησης θα πρέπει να ολοκληρωθεί ταχέως. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εξετάζουν τις προτάσεις της Επιτροπής για τη μεταρρύθμιση των δημοσιονομικών κανόνων της ΕΕ, οι οποίες υποβλήθηκαν στις 26 Απριλίου 2023. Το αναθεωρημένο πλαίσιο θα παράσχει σαφήνεια και προβλεψιμότητα για τη μελλοντική δημοσιονομική πολιτική, προωθώντας ταυτόχρονα τη βιωσιμότητα του χρέους και την οικονομική ανάπτυξη. Μόλις εγκριθεί το αναθεωρημένο δημοσιονομικό πλαίσιο, τα κράτη μέλη θα αρχίσουν να καταρτίζουν τα πρώτα μεσοπρόθεσμα δημοσιονομικά και διαρθρωτικά σχέδιά τους, στα οποία θα περιγράφουν τις δημοσιονομικές, διαρθρωτικές και επενδυτικές πολιτικές τους για τα επόμενα 4 έως

5 έτη. Η Επιτροπή καλεί τους συννομοθέτες να συμφωνήσουν ταχέως επί του αναθεωρημένου πλαισίου.

Η φετινή ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη δίνει έμφαση στο πρόγραμμα κοινωνικοοικονομικής πολιτικής της ΕΕ, λαμβανομένου υπόψη του εξελισσόμενου μακροοικονομικού, κοινωνικού και γεωπολιτικού τοπίου. Η καθοδήγηση ακολουθεί δομημένη προσέγγιση που βασίζεται στις τέσσερις διαστάσεις της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας και ευθυγραμμίζεται με το έργο της ΕΕ για την επίτευξη συνεχούς προόδου ως προς την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών. Η ανακοίνωση περιγράφει επίσης τις βασικές πτυχές του κύκλου του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2024.

2. Οι τέσσερις παράμετροι της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας

2.1 Μακροοικονομική σταθερότητα

Η οικονομία της ΕΕ παραμένει ανθεκτική παρά την επιβράδυνση. Το 2022 η οικονομική δραστηριότητα βρισκόταν ακόμη σε στάδιο ανάκαμψης και το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά 3,4 % λόγω ραγδαίας αύξησης του πληθωρισμού. Κατά τη διάρκεια του 2023 ο πληθωρισμός, ο οποίος εξακολουθεί να είναι υψηλός αλλά υποχωρεί σταδιακά, και η αυστηροποίηση της νομισματικής πολιτικής είχαν ως αποτέλεσμα ασθενέστερη ανάπτυξη. Από την άλλη πλευρά, οι εξελίξεις στην αγορά εργασίας εξακολουθούν να είναι ενθαρρυντικές, καθώς η ανεργία παραμένει σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα. Σύμφωνα με τις φθινοπωρινές προβλέψεις, αναμένεται συγκρατημένη ανάπτυξη της οικονομίας της ΕΕ κατά ποσοστό 0,6 % το 2023 και στη συνέχεια ανάκαμψη κατά 1,3 % το 2024 και κατά 1,7 % το 2025. Αναμένεται ότι ο πληθωρισμός θα εξακολουθήσει να μειώνεται και το 2025 θα ανέλθει σε ποσοστό 2,4 % στην ΕΕ. Η τάση αυτή, σε συνδυασμό με τους υψηλότερους μισθούς και τις συνεχιζόμενες ισχυρές επιδόσεις της αγοράς εργασίας, θα συμβάλει στη σταδιακή ανάκαμψη της αγοραστικής δύναμης των νοικοκυριών.

Οι κίνδυνοι που σχετίζονται με το υψηλό χρέος και τις αποκλίσεις των τιμών εξακολουθούν να είναι σημαντικοί. Ενώ το πληθωριστικό περιβάλλον διευκόλυνε την ταχύτερη μείωση των υψηλών χρεών, οι αυστηρότεροι όροι χρηματοδότησης θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αυξημένες εντάσεις που συνδέονται με το υψηλό χρέος, τόσο στον ιδιωτικό όσο και στον δημόσιο τομέα. Αυτό θα επηρεάσει ιδίως τα κράτη μέλη στα οποία η εξυπηρέτηση του χρέους απαιτεί μεγάλες ανανεώσεις χρέους ή στα οποία ο ιδιωτικός τομέας αντιμετωπίζει απότομες αυξήσεις στις πληρωμές τόκων. Επιπλέον, οι συνεχιζόμενες διαφορές στις αυξήσεις των τιμών και του κόστους μεταξύ των χωρών αυξάνουν την προοπτική απωλειών ανταγωνιστικότητας στα κράτη μέλη με τις μεγαλύτερες αυξήσεις των τιμών. Αυτό συνιστά ιδιαίτερο κίνδυνο για τις χώρες της ζώνης του ευρώ, δεδομένου ότι η επανευθυγράμμιση του εγχώριου κόστους και των τιμών μέσω μεταβολών της ονομαστικής συναλλαγματικής ισοτιμίας δεν αποτελεί επιλογή². Η έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης περιλαμβάνει την ανάλυση της Επιτροπής σχετικά με την εξέλιξη των ανισορροπιών και των αναδυόμενων κινδύνων³. Την επόμενη άνοιξη θα εκπονηθούν εμπεριστατωμένες επισκοπήσεις για 12 κράτη μέλη. Για την Κύπρο, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ελλάδα, την Ισπανία, την Ουγγαρία, την Ιταλία, τις Κάτω Χώρες, την Πορτογαλία, τη Ρουμανία και τη Σουηδία, οι εμπεριστατωμένες επισκοπήσεις θα εξετάσουν την εξέλιξη των ανισορροπιών ή των υπερβολικών ανισορροπιών που

² COM(2023) 903 και SWD(2023) 903.

³ COM(2023) 902 και SWD(2023) 902.

διαπιστώθηκαν την άνοιξη του τρέχοντος έτους, ενώ για τη Σλοβακία η εμπεριστατωμένη επισκόπηση θα αξιολογήσει τον κίνδυνο εμφάνισης νέων ανισορροπιών.

Δεδομένου ότι η γενική ρήτρα διαφυγής στο πλαίσιο του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης λήγει στα τέλη του 2023, η δημοσιονομική πολιτική πρέπει να στηρίζει τη νομισματική πολιτική όσον αφορά τη μείωση του πληθωρισμού και τη διασφάλιση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας, παρέχοντας παράλληλα επαρκή περιθώρια για πρόσθετες επενδύσεις και στηρίζοντας τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη⁴. Ο συντονισμός της δημοσιονομικής πολιτικής είναι καίριας σημασίας, καθώς συμβάλλει στην έγκαιρη επαναφορά του πληθωρισμού στον μεσοπρόθεσμο στόχο του μέσω της νομισματικής πολιτικής. Οι κυβερνήσεις θα πρέπει να θεσπίσουν συντονισμένες και συνετές δημοσιονομικές πολιτικές για να διατηρήσουν το χρέος σε συνετά επίπεδα ή για να θέσουν τους δείκτες χρέους σε ευλογοφανώς καθοδική πορεία. Θα πρέπει να καταργήσουν σταδιακά τα συνδεόμενα με την κρίση μέτρα στήριξης στον τομέα της ενέργειας το συντομότερο δυνατόν και να χρησιμοποιήσουν τα σχετικά κονδύλια που θα εξοικονομηθούν για τη μείωση των ελλειμμάτων. Η επίτευξη συσταλτικού δημοσιονομικού προσανατολισμού, όπως αναμένεται το 2023 και το 2024, με παράλληλη διατήρηση ευελιξίας λόγω της υψηλής αβεβαιότητας, θα συμβάλει στην αποκατάσταση των δημοσιονομικών αποθεμάτων ασφαλείας με την πάροδο του χρόνου και, συνεπώς, στη βελτίωση της βιωσιμότητας του δημόσιου χρέους σε ορισμένα κράτη μέλη. Πέρα από την ανάγκη διατήρησης συνετής δημοσιονομικής στρατηγικής, οι δημόσιες επενδύσεις πρέπει να διατηρηθούν και, όπου απαιτείται, να αυξηθούν, ώστε να στηρίξουν τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη και την πράσινη μετάβαση. Για τον σκοπό αυτόν, οι κυβερνήσεις θα πρέπει να διατηρήσουν υψηλό επίπεδο δημόσιων επενδύσεων για να στηρίξουν την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και να ενισχύσουν την παραγωγικότητα και την ανθεκτικότητα. Αυτό θα απαιτήσει βελτιώσεις στην ποιότητα και τη σύνθεση των δημόσιων οικονομικών τόσο στο σκέλος των εσόδων όσο και στο σκέλος των δαπανών, για παράδειγμα με τη βελτιστοποίηση του φορολογικού μείγματος. Θα είναι επίσης ζωτικής σημασίας να επιταχυνθεί η εφαρμογή των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, συμπεριλαμβανομένων των κεφαλαίων τους για το REPowerEU, και να αξιοποιηθούν πλήρως τα προγράμματα της πολιτικής συνοχής.

Τα δημοσιονομικά μέτρα έκτακτης ανάγκης που έχουν ληφθεί για την αντιμετώπιση των κλυδωνισμών στις τιμές της ενέργειας θα πρέπει να καταργηθούν το συντομότερο δυνατόν. Η παρατεταμένη μη στοχευμένη δημοσιονομική στήριξη προς τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις δεν αποτελεί το κατάλληλο εργαλείο στην παρούσα κατάσταση, καθώς αυξάνει τις πληθωριστικές πιέσεις και συμβάλλει στην παράταση της αυστηρής νομισματικής πολιτικής. Περιορίζει επίσης τα δημοσιονομικά περιθώρια για παραγωγικές δαπάνες, για παράδειγμα για πράσινες και ψηφιακές επενδύσεις. Η στήριξη των ευάλωτων νοικοκυριών θα πρέπει να παρέχεται με στοχευμένο τρόπο μέσω καθιερωμένων συστημάτων κοινωνικής προστασίας και δίκτυων κοινωνικής ασφάλειας. Εάν είναι αναγκαία η λήψη μέτρων στήριξης, τα μέτρα αυτά θα πρέπει να επικεντρώνονται στην προστασία των ευάλωτων νοικοκυριών και επιχειρήσεων, να είναι δημοσιονομικώς ανεκτά και να διατηρούν τα κίνητρα για την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης.

Όπως ανακοινώθηκε στις κατευθύνσεις δημοσιονομικής πολιτικής για το 2024⁵, η Επιτροπή θα προτείνει στο Συμβούλιο να κινήσει διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος στη βάση του

⁴ COM(2023) 900.

⁵ COM(2023) 141 final.

ελλείμματος την άνοιξη του 2024, βάσει των απολογιστικών στοιχείων για το 2023, σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές διατάξεις.

2.2 Περιβαλλοντική βιωσιμότητα

Τα μέτρα που έλαβαν η ΕΕ και τα κράτη μέλη της συνέβαλαν ώστε οι τιμές της ενέργειας να προσεγγίσουν τα προ κρίσης επίπεδα, ενώ οι επενδύσεις σε καθαρές πηγές ενέργειας συμβάλλουν στη σταθεροποίηση του μελλοντικού εφοδιασμού. Οι τιμές του φυσικού αερίου μειώθηκαν κατά περίπου 84 % σε σύγκριση με τα πρωτοφανή υψηλά επίπεδα που σημειώθηκαν πέρυσι, αλλά εξακολουθούν να είναι κατά 78 % υψηλότερες σε σύγκριση με τα προ κρίσης επίπεδα, ενώ οι τιμές χονδρικής πώλησης της ηλεκτρικής ενέργειας επίσης μειώθηκαν (κατά -78 % σε σύγκριση με την ίδια περίοδο του προηγούμενου έτους). Ωστόσο, οι τιμές της ενέργειας στην ΕΕ παραμένουν υψηλές κατά μέσο όρο σε σύγκριση με τα προ κρίσης επίπεδα και τον υπόλοιπο κόσμο. Μολονότι η ΕΕ έχει αυξήσει την ανθεκτικότητα του ενεργειακού της συστήματος, οι συνθήκες της αγοράς εξακολουθούν να χαρακτηρίζονται από αβεβαιότητα, μεταξύ άλλων λόγω της κρίσης στη Μέση Ανατολή. Από τον Φεβρουάριο του 2022 η ΕΕ έχει παύσει όλες τις εισαγωγές ρωσικού άνθρακα, έχει μειώσει τις εισαγωγές ρωσικού πετρελαίου κατά περίπου 90 % και τις συνολικές εισαγωγές ρωσικού αερίου κατά περίπου δύο τρίτα, και θα συνεχίσει τις προσπάθειες αυτές στο μέλλον. Τα επίπεδα αποθήκευσης φυσικού αερίου βρίσκονται σε πρωτοφανή υψηλά επίπεδα νωρίτερα απ' ό,τι αναμενόταν, δηλαδή στο 100 % τον Νοέμβριο του 2023. Η επιτυχής εφαρμογή, από τα κράτη μέλη, του πλαισίου της ΕΕ για τη μείωση της ζήτησης ενίσχυσε την ετοιμότητα της ΕΕ για τον φετινό χειμώνα, ενώ το εργαλείο συγκέντρωσης της ζήτησης AggregateEU παράγει απτά αποτελέσματα. Δεδομένων των βελτιωμένων συνθηκών στις αγορές ενέργειας, καθώς και της ανάγκης να θεσπιστούν συνετές δημοσιονομικές πολιτικές, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προβούν στη σταδιακή κατάργηση των επιδοτήσεων ορυκτών καυσίμων εντός σύντομου χρονικού διαστήματος. Θα πρέπει να καταφύγουν σε στοχευμένα μέτρα στήριξης στον τομέα της ενέργειας μόνο εάν υπάρξουν περαιτέρω αυξήσεις των τιμών της ενέργειας, καθώς και να διευκολύνουν την ταχεία ανάπτυξη και σταδιακή εφαρμογή οικονομικά προσιτών εναλλακτικών λύσεων καθαρής ενέργειας για τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις, μέσω κατάλληλων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων.

Τα κράτη μέλη εστιάζουν τις προσπάθειές τους στην εφαρμογή των κεφαλαίων για το REPowerEU των ΣΑΑ, που συμπληρώνονται από τα ταμεία της πολιτικής συνοχής. Μέχρι στιγμής, 23 κράτη μέλη έχουν υποβάλει τα οικεία κεφάλαια για το REPowerEU, τα οποία ανέρχονται σε κονδύλιο ύψους 54 δισ. EUR. Τα μέτρα του REPowerEU περιλαμβάνουν τον εξορθολογισμό των διαδικασιών αδειοδότησης για την επιτάχυνση της ανάπτυξης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και εγκαταστάσεων αποθήκευσης, την κλιμάκωση των μέτρων ενεργειακής απόδοσης για τη μείωση της ενεργειακής φτώχειας, καθώς και τη στήριξη της ανάπτυξης αξιακών αλυσίδων σε κρίσιμες πρώτες ύλες και τεχνολογίες που είναι απαραίτητες για την πράσινη μετάβαση. Η στήριξη των ταμείων της πολιτικής συνοχής για επενδύσεις στην ενεργειακή απόδοση, την ανανεώσιμη ενέργεια και τα έξυπνα ενεργειακά συστήματα στο πλαίσιο του στόχου πολιτικής για μια πιο πράσινη Ευρώπη διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στην υλοποίηση διαφόρων βασικών δράσεων στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας REPowerEU. Η χρηματοδότηση που διατίθεται από την ΕΕ για τις εν λόγω δράσεις από όλους τους στόχους πολιτικής και από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης (ΤΔΜ) ανέρχεται σε 47 δισ. EUR. Η διαθεσιμότητα αυτών των διαφορετικών χρηματοδοτικών μέσων σημαίνει ότι οι κοινοί στόχοι μπορούν να επιτευχθούν αποτελεσματικότερα, για παράδειγμα με τον συνδυασμό των

μεταρρυθμίσεων MAA/REPowerEU σχετικά με την αδειοδότηση και της σύνδεσης περισσότερων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με το δίκτυο μέσω επενδύσεων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Τα επικαιροποιημένα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ) πρέπει να αναπτυχθούν πλήρως και να εφαρμοστούν ταχέως. Τα επικαιροποιημένα ΕΣΕΚ των κρατών μελών θα πρέπει να προτείνουν πιο φιλόδοξες πολιτικές για το κλίμα και την ενέργεια, σύμφωνα με τους κλιματικούς και ενεργειακούς στόχους της ΕΕ για το 2030. Πρέπει να λαμβάνουν πλήρως υπόψη τις τελευταίες ειδικές ανά χώρα συστάσεις (CSR), που δημοσιεύονται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, να αποτυπώνουν τα μέτρα για την ενέργεια και το κλίμα στα οικεία ΣΑΑ και να διερευνούν δυνατότητες συνεργειών με άλλα μέσα σχεδιασμού στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής της ΕΕ. Τον Δεκέμβριο του 2023 η Επιτροπή θα εκδώσει ειδικές ανά κράτος μέλος συστάσεις για τα προσχέδια των ΕΣΕΚ και αναμένει ότι οι συστάσεις αυτές θα ληφθούν πλήρως υπόψη στα τελικά ΕΣΕΚ, τα οποία πρέπει να υποβληθούν έως τον Ιούνιο του 2024. Τα ΕΣΕΚ θα συμβάλουν στην ενοποίηση του στρατηγικού σχεδιασμού, στην κινητοποίηση δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων,⁶ καθώς και στην ενίσχυση της ασφάλειας των επενδυτών για την υλοποίηση των κλιματικών και ενεργειακών στόχων του 2030 όσον αφορά τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στην ΕΕ κατά τουλάχιστον 55 % σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990. Αυτό θα πρέπει να συνδυαστεί με προσπάθειες για την αντιστροφή της απώλειας φυσικών πόρων, την ανάπτυξη βιώσιμων γεωργικών πρακτικών, τη διαφύλαξη των υπηρεσιών οικοσυστήματος και την καλύτερη και ταχύτερη προσαρμογή σε ένα δυσμενέστερο κλίμα, ιδίως στον τομέα της ανθεκτικότητας των υδάτων. Για τη διατήρηση της δημοσιονομικής σταθερότητας και την πρόληψη χρηματοπιστωτικών κλυδωνισμών στο μέλλον, υπάρχει ολοένα και μεγαλύτερη ανάγκη τα κράτη μέλη να εξετάζουν και να προετοιμάζονται για τον δημοσιονομικό αντίκτυπο των ακραίων καιρικών φαινομένων και άλλων κλιματικών κινδύνων στον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό σχεδιασμό τους.

Η ενίσχυση της βιομηχανίας των μηδενικών καθαρών εκπομπών της ΕΕ είναι ουσιαστικής σημασίας για την παροχή των τεχνολογιών και των κατασκευαστικών στοιχείων που είναι απαραίτητα για την υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και για τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας της Ευρώπης. Η μελλοντική ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας των μηδενικών καθαρών εκπομπών της ΕΕ θα καθοριστεί από τη σταθερή προσφορά οικονομικά προσιτής και ολοένα και πιο καθαρής ενέργειας, τη διαθεσιμότητα εργατικού δυναμικού υψηλής ειδίκευσης και την επαρκή ιδιωτική και δημόσια χρηματοδότηση. Η διαθεσιμότητα οικονομικά προσιτών πρώτων υλών, η διατήρηση του ανοικτού χαρακτήρα του εμπορίου και το υποστηρικτικό επιχειρηματικό περιβάλλον είναι επίσης καίριας σημασίας. Αξιοποιώντας τα πλεονεκτήματα της ενιαίας αγοράς, το βιομηχανικό σχέδιο της Πράσινης Συμφωνίας και η πράξη για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών αποσκοπούν στην παροχή ενός πιο υποστηρικτικού περιβάλλοντος για την κλιμάκωση της παραγωγικής ικανότητας της ΕΕ όσον αφορά τις τεχνολογίες μηδενικών καθαρών εκπομπών. Η πρόταση σχετικά με την πλατφόρμα στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη θα ενισχύσει την επενδυτική ικανότητα της ΕΕ με σκοπό τη στήριξη αυτής της κλιμάκωσης, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη κατάλληλων δεξιοτήτων, ενώ παράλληλα θα συμβάλει στη διασφάλιση της συνοχής και της ενιαίας αγοράς. Οι συνολικές επενδυτικές ανάγκες στις αλυσίδες εφοδιασμού της ΕΕ για πέντε τεχνολογίες μηδενικών καθαρών εκπομπών (αιολική

⁶Συνολικά, θα χρειαστούν πρόσθετες επενδύσεις ύψους άνω των 620 δισ. EUR ετησίως για την επίτευξη των στόχων της Πράσινης Συμφωνίας και του REPowerEU, καθώς και επενδύσεις ύψους 92 δισ. EUR έως το 2030 για την επίτευξη των στόχων της πράξης για τη βιομηχανία των μηδενικών καθαρών εκπομπών.

ενέργεια, ηλιακή ενέργεια, συσσωρευτές, αντλίες θερμότητας και ηλεκτρολυτικές κυψέλες) ανέρχονται σε 92 δισ. EUR έως το 2030. Στο πλαίσιο αυτό, η ευρωπαϊκή δέσμη μέτρων για την αιολική ενέργεια θα στηρίξει τις επιχειρήσεις στον τομέα της αιολικής ενέργειας και θα βελτιώσει την ανταγωνιστικότητά τους. Γενικότερα, η συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη του κλάδου, συμπεριλαμβανομένων των διαλόγων για την καθαρή μετάβαση, θα βοηθήσει τη βιομηχανία της ΕΕ να διαμορφώσει το επιχειρηματικό της μοντέλο για τον πράσινο μετασχηματισμό. Η έρευνα και η καινοτομία θα διαδραματίσουν καίριο ρόλο στον εν λόγω μετασχηματισμό, ενώ θα χρειαστεί ένα πλαίσιο πολιτικής φιλικό προς την καινοτομία. Για την υλοποίηση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, η βιομηχανία της ΕΕ πρέπει επίσης να ενισχύσει τη μετάβασή της στην κυκλική οικονομία, ιδίως όσον αφορά την ανάκτηση και την υποκατάσταση κρίσιμων πρώτων υλών και τη χρήση δευτερογενών πρώτων υλών ώστε να μεγιστοποιηθεί η διατήρηση της αξίας. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα πρέπει να επικεντρωθούν στην κατάργηση των επιζήμιων για το περιβάλλον επιδοτήσεων, της οποίας τα δυνητικά δημοσιονομικά οφέλη εκτιμάται ότι θα ανέλθουν σε ποσό έως και 300 δισ. EUR ετησίως⁷. Επιπλέον, η κλιματική μετάβαση της βιομηχανίας της ΕΕ θα υποστηριχθεί από τον μηχανισμό συνοριακής προσαρμογής άνθρακα, ο οποίος θα συμβάλει στη διατήρηση ισότιμων όρων ανταγωνισμού με τους παραγωγούς εκτός ΕΕ και στην αποφυγή της διαρροής άνθρακα.

2.3 Παραγωγικότητα

Μολονότι η παραγωγικότητα αποτελεί τη βασική κινητήρια δύναμη της ανταγωνιστικότητας, η μέση αύξηση της παραγωγικότητας στην ΕΕ έχει παραμείνει στάσιμη την τελευταία δεκαετία. Η παραγωγικότητα της εργασίας ανά δεδουλευμένη ώρα έχει αυξηθεί μόνο κατά 6 % από το 2015. Η νέα έκθεση για την ενιαία αγορά και την ανταγωνιστικότητα, που θα δημοσιευθεί από την Επιτροπή τον Ιανουάριο του 2024, θα χρησιμεύσει ως βάση για έναν ετήσιο κύκλο διακυβέρνησης και για τη συζήτηση σχετικά με την ενιαία αγορά και τη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα, όπως ζητήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Ο άνισος και αργός ψηφιακός μετασχηματισμός εν γένει και οι ελλείψεις δεξιοτήτων σε διάφορους τομείς αποτελούν σημαντικά εμπόδια για την αύξηση της παραγωγικότητας. Είναι αναγκαίο να υπάρξει αποφασιστική δράση πολιτικής για τη στήριξη της ιδιωτικής χρηματοδότησης της έρευνας και της καινοτομίας μέσω ορθά σχεδιασμένων φορολογικών κινήτρων, συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και καλύτερων συνθηκών για τη σύσταση και την επέκταση επιχειρήσεων, όπως μέσω του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Καινοτομίας, που συστάθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη». Η αύξηση της έρευνας και της καινοτομίας στις επιχειρήσεις και στον δημόσιο τομέα είναι ιδιαίτερα σημαντική για την ενίσχυση της παραγωγικότητας στις περιφέρειες που γνώρισαν αργή ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια. Παρότι περισσότεροι νέοι στην ΕΕ ολοκληρώνουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση, η αύξηση του αριθμού των πτυχιούχων θετικών επιστημών, τεχνολογίας, μηχανικής και μαθηματικών (STEM), η αντιμετώπιση των ανισοτήτων μεταξύ των φύλων και η βελτίωση της συνάφειας με την αγορά εργασίας μπορούν να ενισχύσουν περαιτέρω την παραγωγικότητα.

Η ενίσχυση της παραγωγικότητας εξαρτάται από τη βελτίωση των συνθηκών πλαισίου, την εμβάθυνση της ενιαίας αγοράς και τον σεβασμό του κράτους δικαίου. Οι επιχειρήσεις της ΕΕ είναι σήμερα αντιμέτωπες με διοικητικά εμπόδια που παρακωλύουν την ικανότητά τους να

⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2022, A toolbox for reforming environmentally harmful subsidies in Europe (Εργαλειοθήκη για τη μεταρρύθμιση των επιζήμιων για το περιβάλλον επιδοτήσεων στην Ευρώπη).

πραγματοποιούν διασυννοριακές επενδύσεις, καθώς και την επιτυχή ολοκλήρωση της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης. Απαιτούνται κοινές προσπάθειες για την επιβολή των υφιστάμενων κανόνων, την άρση των εμποδίων και τη διερεύνηση τομέων για περαιτέρω ολοκλήρωση⁸. Η Επιτροπή παρουσίασε τις πρώτες νομοθετικές προτάσεις που αποβλέπουν στη μείωση κατά 25 % των υποχρεώσεων υποβολής στοιχείων σε ευρωπαϊκό επίπεδο, χωρίς να υπονομεύονται οι στρατηγικοί στόχοι των σχετικών πρωτοβουλιών. Τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών και τοπικών αρχών, πρέπει επίσης να εντείνουν τις προσπάθειές τους σε αυτόν τον τομέα ώστε να ανταποκριθούν σε αυτό το επίπεδο φιλοδοξίας. Για την αύξηση της παραγωγικότητας απαιτείται η θέσπιση μέτρων παροχής ισχυρών κινήτρων μέσω του συστήματος φορολογίας και παροχών, καθώς και η αποτελεσματική εκπαίδευση και κατάρτιση με σκοπό την αύξηση της προσφοράς εργασίας και της διαθεσιμότητας ευέλικτου και ειδικευμένου εργατικού δυναμικού. Οι βαθιά και άρτια ενοποιημένες κεφαλαιαγορές είναι καίριας σημασίας για την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ σε παγκόσμιο επίπεδο, ως μέσο προσέλκυσης ιδιωτικών επενδύσεων στην οικονομία της ΕΕ, μεταξύ άλλων για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. Περαιτέρω προσπάθειες απαιτούνται επίσης για να διευκολυνθεί η υιοθέτηση της καινοτομίας και να μειωθούν τα σημεία συμφόρησης και οι φραγμοί στις αγορές προϊόντων και υπηρεσιών. Ο σεβασμός του κράτους δικαίου, και ιδίως τα ανεξάρτητα, ποιοτικά και αποτελεσματικά συστήματα απονομής δικαιοσύνης, η ασφάλεια δικαίου και η ισότητα ενώπιον του νόμου αποτελούν επίσης βασικούς καθοριστικούς παράγοντες ενός επιχειρηματικού περιβάλλοντος που προωθεί τις επενδύσεις και την καινοτομία.

Η προώθηση ενός δίκαιου και φιλικού προς τις ΜΜΕ επιχειρηματικού περιβάλλοντος είναι καίριας σημασίας για την ενίσχυση της ενιαίας αγοράς. Η δέσμη μέτρων αρωγής για τις ΜΜΕ περιλαμβάνει πρόταση για την καταπολέμηση των καθυστερήσεων πληρωμών. Στόχος της είναι να καταστήσει δίκαιες τις εμπορικές συναλλαγές, να βελτιώσει τη ρευστότητα και την ανθεκτικότητα των ΜΜΕ και να τονώσει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της ΕΕ. Η δέσμη περιλαμβάνει επίσης προτάσεις για τον διορισμό ειδικού απεσταλμένου για τις ΜΜΕ, καθώς και πρόταση για την καθιέρωση της φορολόγησης με βάση την έδρα, με σκοπό την απλούστευση του φορολογικού πλαισίου για τις ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται και πέραν των εθνικών συνόρων. Η πρόταση «Επιχειρήσεις στην Ευρώπη: Πλαίσιο για τη φορολογία εισοδήματος» θα διευκολύνει τόσο τις επιχειρήσεις όσο και τις φορολογικές αρχές με τη θέσπιση ενιαίου συνόλου κανόνων για τον καθορισμό της φορολογικής βάσης των ομίλων εταιρειών που δραστηριοποιούνται σε περισσότερες από μία χώρες. Το σκέλος για τις ΜΜΕ του προγράμματος InvestEU βοηθά επίσης τις ΜΜΕ να προσαρμοστούν στις βιώσιμες επιχειρηματικές πρακτικές και χρηματοδοτεί νεοφυείς επιχειρήσεις που αναπτύσσουν νέες τεχνολογίες βιωσιμότητας. Η στήριξη προς τις ΜΜΕ αναμένεται να υπερβεί τα 200 δισ. EUR έως το 2027 στο πλαίσιο χρηματοδοτικών προγραμμάτων της ΕΕ⁹.

Η αναπτυξιακή πορεία της ΕΕ εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την υιοθέτηση της ψηφιοποίησης. Μολονότι οι ψηφιακές τεχνολογίες προσφέρουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα, βελτιωμένες υπηρεσίες και διευρυμένες αγορές για τις μεγάλες επιχειρήσεις, το επίπεδο ψηφιοποίησης των ΜΜΕ παραμένει άνισο μεταξύ των κρατών μελών και των τομέων. Πολλές παραδοσιακές ΜΜΕ δεν διαθέτουν τους πόρους και τις δεξιότητες που απαιτούνται ώστε να επωφεληθούν πλήρως από την ψηφιοποίηση, και αυτό καθιστά πρόδηλη την ανάγκη επίτευξης

⁸ Ανακοίνωση, Τριάντα χρόνια ενιαίας αγοράς, COM (2023) 162 final.

⁹ Δέσμη μέτρων αρωγής για τις ΜΜΕ, σελίδα 12, υποσημείωση 61: Δέσμη μέτρων αρωγής για τις ΜΜΕ (europa.eu).

προόδου στον τομέα αυτόν. Η μεγάλης κλίμακας εταιρική σχέση ψηφιακών δεξιοτήτων έχει ως σκοπό να συμβάλει στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για την ψηφιακή δεκαετία, που είναι η απόκτηση βασικών ψηφιακών δεξιοτήτων από το 80 % των πολιτών, η επίτευξη σύγκλισης μεταξύ των φύλων και η απασχόληση 20 εκατομμυρίων ειδικών ΤΠΕ έως το 2030. Οι εθνικοί στρατηγικοί χάρτες πορείας για την ψηφιακή δεκαετία θα καθορίζουν τα συγκεκριμένα μέτρα που προτίθεται να λάβει κάθε κράτος μέλος για την κάλυψη των κενών, σύμφωνα με τα πορίσματα της πρώτης έκθεσης για την κατάσταση της ψηφιακής δεκαετίας. Διάφορες κανονιστικές εξελίξεις, μεταξύ των οποίων το πλαίσιο για την τεχνητή νοημοσύνη, ο κανονισμός για τα δεδομένα, ο κανονισμός για τις ψηφιακές υπηρεσίες και ο κανονισμός για τις ψηφιακές αγορές, θα ενισχύσουν τις δυνατότητες της Ευρώπης να είναι ανταγωνιστική σε παγκόσμιο επίπεδο. Η πρόταση της ΕΕ σχετικά με ένα νομικό πλαίσιο για την τεχνητή νοημοσύνη αποτελεί το πρώτο ολοκληρωμένο πλαίσιο του είδους αυτού και, μολονότι αποβλέπει στον μετριασμό των κινδύνων κατά τρόπο αναλογικό, παρέχει την απαιτούμενη ασφάλεια δικαίου για την ανάπτυξη αξιόπιστης τεχνητής νοημοσύνης σε ευρωπαϊκή κλίμακα.

Για τη μείωση του χάσματος παραγωγικότητας στην ΕΕ απαιτείται να δοθεί επίσης έμφαση στις περιφέρειες στις οποίες η παραγωγικότητα έχει παραμείνει στάσιμη και οι οποίες μπορούν να επωφεληθούν από τη συμπληρωματικότητα μεταξύ του ΜΑΑ και των ταμείων της πολιτικής συνοχής σε περιφερειακό επίπεδο. Οι ανισότητες όσον αφορά την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, την υγειονομική περίθαλψη, την έρευνα, την καινοτομία, την κινητικότητα και τις ψηφιακές υποδομές υψηλής ποιότητας είναι εντονότερες στις αγροτικές και τις εξόχως απόκεντρες περιοχές. Αυτό φαίνεται επίσης στις αστικές περιοχές, που έχουν υψηλότερη ανταγωνιστικότητα και υψηλότερα επίπεδα ανθρώπινου κεφαλαίου¹⁰. Για παράδειγμα, λιγότερο από το 25 % του πληθυσμού ηλικίας 25-64 ετών στις αγροτικές περιοχές της ΕΕ έχει λάβει τριτοβάθμια εκπαίδευση, έναντι 44 % στις πόλεις¹¹. Οι συνέργειες μεταξύ του ΜΑΑ και της χρηματοδότησης της πολιτικής συνοχής είναι απαραίτητες για την παροχή στήριξης σε περιφερειακό επίπεδο.

2.4 Δίκαιη μεταχείριση

Σε γενικές γραμμές, η αγορά εργασίας της ΕΕ εξακολουθεί να παρουσιάζει υψηλές επιδόσεις παρά την επιβράδυνση της οικονομικής ανάπτυξης, ακόμη κι αν εξακολουθούν να υφίστανται περιφερειακές ανισότητες και ορισμένες πληθυσμιακές ομάδες επωφελούνται λιγότερο. Το ποσοστό απασχόλησης έφθασε σε επίπεδο ρεκόρ, 75,4 % το 2ο τρίμηνο του 2023, ενώ το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε στο 6,0 %, το οποίο είναι το χαμηλότερο ποσοστό που έχει καταγραφεί ποτέ στην ΕΕ. Μολονότι ορισμένα κράτη μέλη έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο, άλλα κατέγραψαν ποσοστά ανεργίας ακόμη άνω του 11 %¹². Ταυτόχρονα, τα αποτελέσματα στην αγορά εργασίας δείχνουν σημαντικές περιφερειακές ανισότητες στο εσωτερικό των κρατών μελών.

Τα υψηλά επίπεδα έλλειψης εργατικού δυναμικού και δεξιοτήτων αποτελούν σημαντικό εμπόδιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη, την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα και απαιτούν στοχευμένη δράση. Λόγω της στενότητας της αγοράς εργασίας, πάνω από τα δύο τρίτα των

¹⁰ EU Regional Competitiveness Index 2.0 – 2022 edition- https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/work/rci_2022/eu-rci2_0-2022_en.pdf

¹¹ Eurostat, EDAT_LFS_9913.

¹² Η Ισπανία και η Ελλάδα κατέγραψαν ποσοστά ανεργίας >11 % το 2ο τρίμηνο του 2023, και η Ισπανία, η Ελλάδα, η Ιταλία η Ρουμανία και η Σουηδία κατέγραψαν ποσοστά ανεργίας των νέων >20 % (με τη Σλοβακία, την Κροατία και την Πορτογαλία ελαφρώς κάτω του ορίου). Πηγή: Eurostat.

εργοδοτών δεν μπορούν να βρουν το ταλέντο που χρειάζονται¹³. Οι ελλείψεις είναι συχνές στους τομείς της υγειονομικής περίθαλψης, των θετικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών (ιδίως ΤΠΕ), των «πράσινων» επαγγελμάτων και ορισμένων επαγγελμάτων στον τομέα των υπηρεσιών. Τα ταλέντα των γυναικών, των νέων και των ηλικιωμένων, των ατόμων με χαμηλή ειδίκευση, των ατόμων με αναπηρία και άλλων μειονεκτουσών και υποεκπροσωπούμενων ομάδων είναι απαραίτητα στην αγορά εργασίας¹⁴. Πάνω από το 20 % του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας είναι οικονομικά μη ενεργό, συμπεριλαμβανομένων 8 εκατομμυρίων νέων που βρίσκονται εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης. Θα πρέπει να εξασφαλιστούν ίσες ευκαιρίες για όλους, μεταξύ άλλων μέσω της εφαρμογής των στρατηγικών της Ένωσης για την ισότητα¹⁵.

Τα μέτρα που λαμβάνονται στα κατάλληλα επίπεδα θα πρέπει να αποβλέπουν στην αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας ώστε να βελτιωθούν τα εργασιακά και κοινωνικά αποτελέσματα. Θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να ενισχυθούν οι ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας, να βελτιωθεί η πρόσβαση σε ποιοτική και οικονομικά προσιτή προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, καθώς και σε μακροχρόνια φροντίδα, να εφαρμοστούν συστήματα φορολόγησης και παροχών που στηρίζουν την εργασία (μεταξύ άλλων με τη μετατόπιση της φορολογίας από την εργασία στους περιβαλλοντικούς και κλιματικούς στόχους), να εξασφαλιστούν κατάλληλες συνθήκες εργασίας και δυνατότητες διαχείρισης της νόμιμης μετανάστευσης¹⁶, με παράλληλη διασφάλιση των εργασιακών δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων κοινωνικής προστασίας. Η αυξημένη χρήση της αλγοριθμικής διαχείρισης και της τεχνητής νοημοσύνης στον χώρο εργασίας μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση των ελλείψεων, αλλά απαιτεί επαγρύπνηση. Η ενίσχυση της ποιοτικής και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης και κατάρτισης παραμένει βασική προτεραιότητα, όπως και οι αυξημένες προσπάθειες αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης για τη διττή μετάβαση. Η έλλειψη βασικών δεξιοτήτων, καθώς και προηγμένων δεξιοτήτων STEM, τα μαθησιακά κενά και οι ελλείψεις εκπαιδευτικών δημιουργούν όλο και μεγαλύτερες δυσκολίες στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και για την είσοδο των νέων στην αγορά εργασίας. Η δυναμική των πρωτοβουλιών που δρομολογήθηκαν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Έτους Δεξιοτήτων¹⁷ θα πρέπει να συνεχιστεί.

Παρά τις σημαντικές αυξήσεις των μισθών στην ΕΕ το 2022 και στις αρχές του 2023, αυτές παρέμειναν κάτω από τα υψηλά ποσοστά πληθωρισμού και οδήγησαν σε μείωση της αγοραστικής δύναμης, επηρεάζοντας περισσότερο τα χαμηλότερα εισοδήματα. Οι πραγματικοί μισθοί στην ΕΕ μειώθηκαν κατά 3,7 % το 2022, αυξάνοντας τον κίνδυνο φτώχειας των εργαζομένων¹⁸. Στο μέλλον, οι μισθολογικές εξελίξεις θα πρέπει να εξασφαλίζουν κάποια ισορροπία μεταξύ της ανάκτησης της χαμένης αγοραστικής δύναμης των εργαζομένων, της αποφυγής δευτερογενών επιπτώσεων στον πληθωρισμό και της διασφάλισης της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ. Ο ισχυρός κοινωνικός διάλογος και οι αποτελεσματικές συλλογικές διαπραγματεύσεις έχουν

¹³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2023), Απασχόληση και κοινωνικές εξελίξεις στην Ευρώπη.

¹⁴ Για παράδειγμα, το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών ήταν 70,3 % το 2ο τρίμηνο του 2023, δηλαδή 5,1 ποσοστιαίες μονάδες χαμηλότερο από τον μέσο όρο του εργατικού δυναμικού. Οι μη αμειβόμενες ευθύνες παροχής φροντίδας αποκλείουν περισσότερες από 7 εκατομμύρια γυναίκες στην ΕΕ από την αγορά εργασίας.

¹⁵ Οι [στρατηγικές για την Ένωση Ισότητας](#) προωθούν την ισότητα και την ένταξη των γυναικών και των μειονεκτουσών ομάδων, όπως τα άτομα με αναπηρία και τα άτομα με καταγωγή από οικογένειες μεταναστών ή από φυλετικές ή εθνοτικές μειονότητες, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά.

¹⁶ Ιδίως μέσω της δεξαμενής ταλέντων της ΕΕ, η οποία δρομολογήθηκε στις 15 Νοεμβρίου 2023 στο πλαίσιο της [δέσμης μέτρων για την κινητικότητα των ταλέντων και των δεξιοτήτων](#).

¹⁷ [Ευρωπαϊκό Έτος Δεξιοτήτων \(europa.eu\)](#).

¹⁸ Eurofound (2023), Minimum wages in 2023: Annual review (Κατώτατοι μισθοί το 2023: Ετήσια επισκόπηση).

μεγαλύτερη σημασία από ποτέ για την επίτευξη ισορροπημένων αποτελεσμάτων όσον αφορά τον καθορισμό των μισθών.

Η ανάγκη για επαρκείς και βιώσιμες πολιτικές κοινωνικής προστασίας και ένταξης παραμένει υψηλή. Λαμβανομένων υπόψη των δημογραφικών αλλαγών και της ταχείας εξέλιξης των αγορών εργασίας, τα βιώσιμα συστήματα κοινωνικής προστασίας είναι καίριας σημασίας, ενώ διασφαλίζουν την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία και επαρκή εισοδηματική στήριξη. Αυτό είναι επίσης αναγκαίο για τον μετριασμό των επιπτώσεων του υψηλού πληθωρισμού και της μείωσης της αγοραστικής δύναμης, καθώς και για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας. Τα μέτρα αυτά θα πρέπει να συνδυάζονται με τη στήριξη της ένταξης στην αγορά εργασίας και της πρόσβασης σε βασικές υπηρεσίες για τους άπορους¹⁹. Απαιτούνται δίκαιες μεταβάσεις για όλους, παραδείγματος χάριν για να διασφαλιστεί ότι οι πράσινες και οι ψηφιακές καινοτομίες είναι οικονομικά προσιτές για τα άτομα με χαμηλότερο εισόδημα, και ότι καμία περιφέρεια δεν θα μείνει στο περιθώριο.

Τα ταμεία της πολιτικής για τη συνοχή, από κοινού με τα εθνικά ΣΑΑ, στηρίζουν τα κράτη μέλη στην επίτευξη των εθνικών στόχων τους για το 2030 όσον αφορά την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας. Δεδομένου ότι τα κράτη μέλη περιλαμβάνουν σημαντικές μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις στην πολιτική για την αγορά εργασίας και την κοινωνική πολιτική στα οικεία ΣΑΑ, 140 δισ. EUR (περίπου 28 %) του εκτιμώμενου κόστους των ΣΑΑ συμβάλλουν στις κοινωνικές πολιτικές, εκ των οποίων περίπου 73 δισ. EUR στον τομέα της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων²⁰ και περίπου 43 δισ. EUR στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης. Στο πλαίσιο των ταμείων της πολιτικής συνοχής, ιδίως του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου + (ΕΚΤ +) και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), επενδύονται επίσης 109 δισ. EUR στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής. Οι συνέργειες μεταξύ του ΜΑΑ και των ταμείων της πολιτικής συνοχής είναι σαφώς ορατές. Για παράδειγμα, αρκετά κράτη μέλη έχουν εισαγάγει στα οικεία ΣΑΑ μεταρρυθμίσεις που δημιουργούν έννομα δικαιώματα για την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (ΠΕΦ). Ταυτόχρονα, τα ταμεία της πολιτικής για τη συνοχή (ιδίως το ΕΚΤ + και το ΕΤΠΑ), που σε ορισμένες περιπτώσεις στηρίζονται από επενδύσεις στο πλαίσιο των ΣΑΑ, χρησιμοποιούνται ιδίως για την ανάπτυξη υπηρεσιών ΠΕΦ και την κατασκευή νηπιαγωγείων για την αντιμετώπιση της αυξημένης ζήτησης. Τα ταμεία της πολιτικής για τη συνοχή συχνά βασίζονται σε μεταρρυθμίσεις που δρομολογήθηκαν στο πλαίσιο των ΣΑΑ και ήδη χρηματοδοτούν ορισμένες από τις ανάγκες. Μπορούν επίσης να στοχεύουν σε συγκεκριμένες περιφερειακές ανάγκες ή συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες όπως οι Ρομά (π.χ. επενδύοντας σε περιφερειακό επίπεδο στη συμπεριληπτική εκπαίδευση ή χρηματοδοτώντας ενεργητικές πολιτικές για την αγορά εργασίας).

Η συνέχιση της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων παραμένει προτεραιότητα πολιτικής για την προώθηση της ανοδικής κοινωνικής σύγκλισης στην ΕΕ. Για τη συστηματικότερη ανάλυση των εξελίξεων όσον αφορά την απασχόληση και την κοινωνική κατάσταση στα κράτη μέλη, η πρόταση της Επιτροπής σχετικά με κοινή έκθεση για την απασχόληση

¹⁹ Σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου, της 30ής Ιανουαρίου 2023, σχετικά με επαρκές ελάχιστο εισόδημα που διασφαλίζει την ενεργό ένταξη.

²⁰ Δεδομένα της 6ης Νοεμβρίου 2023, με βάση τη μεθοδολογία επισημάνσης πυλώνων για τον πίνακα αποτελεσμάτων του ΜΑΑ. Τα δεδομένα για την εκπαίδευση και τις δεξιότητες αντιστοιχούν στα μέτρα που κατανέμονται στον τομέα πολιτικής «Προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα», «Γενική, επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση», «Εκπαίδευση ενηλίκων», «Ανθρώπινο κεφάλαιο στην ψηφιοποίηση» ή «Πράσινες δεξιότητες και θέσεις εργασίας» ως πρωταρχικό ή δευτερεύοντα τομέα πολιτικής.

για το 2024²¹ εστιάζει περισσότερο στις χώρες με τη μορφή ανάλυσης ανά χώρα, βασιζόμενη στις αρχές ενός πλαισίου κοινωνικής σύγκλισης²².

3. Χρηματοδότηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης από την ΕΕ

Η χρηματοδότηση από την ΕΕ έχει αποδειχθεί ουσιαστικό μέσο χρηματοδότησης των απαιτούμενων δράσεων για την προώθηση της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Η αποτελεσματική και ευέλικτη χρήση των υφιστάμενων μέσων στο πλαίσιο του προϋπολογισμού της ΕΕ, ιδίως των ταμείων της πολιτικής συνοχής, και η θέσπιση νέων μέσων, ιδίως του MAA και των κεφαλαίων του για το REPowerEU, παρέχουν στην ΕΕ τη δυνατότητα να αντιμετωπίσει τις κυριότερες οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη και τις περιφέρειές τους. Μέσω του προγράμματος InvestEU, η ΕΕ παρέχει εγγυήσεις για την κινητοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων όσον αφορά τις κορυφαίες προτεραιότητες της πολιτικής της, όπως η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση, η καινοτομία και οι κοινωνικές επενδύσεις και δεξιότητες, καθώς και η στήριξη των ΜΜΕ. Επίσης, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης βοηθά τις περιφέρειες που πλήττονται περισσότερο από την πράσινη μετάβαση να διαφοροποιήσουν τις οικονομίες τους και να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας. Κάθε μέσο έχει συμβάλει στη στόχευση των χρηματοδοτικών κενών και των εμποδίων στις επενδύσεις μέσω των δικών του προτεραιοτήτων και πλεονεκτημάτων, ενώ οι συνέργειες γίνονται γρήγορα αντιληπτές. Η συμπληρωματικότητα μπορεί να φανεί μέσα από διάφορες πτυχές, ιδίως όσον αφορά τη φύση των μεταρρυθμίσεων, τη γεωγραφική διάσταση των επενδύσεων και το χρονοδιάγραμμα, και μπορεί να ενισχυθεί με τη στήριξη που παρέχεται στο πλαίσιο του Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης.

Ο ΜΑΑ συμπληρώνει τα ταμεία της πολιτικής για τη συνοχή με μετασχηματιστικές μεταρρυθμίσεις. Οι μεταρρυθμίσεις συμβάλλουν στην εξάλειψη των εμποδίων όσον αφορά τις επενδύσεις, καθώς και στη διευκόλυνση και επιτάχυνση των επενδύσεων των εθνικών και ενωσιακών ταμείων. Πρόκειται ιδίως για τις μετασχηματιστικές μεταρρυθμίσεις που υποστηρίζονται σε κάθε σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας στο πλαίσιο του ΜΑΑ, καθώς και για τους αναγκαίους πρόσφορους όρους στο πλαίσιο των ταμείων της πολιτικής για τη συνοχή. Για παράδειγμα, οι μεταρρυθμίσεις του ΜΑΑ που αίρουν τα εμπόδια στις διαδικασίες αδειοδότησης για την πράσινη μετάβαση, επίσης στο πλαίσιο του REPowerEU, βελτιώνουν την ψηφιοποίηση της δημόσιας διοίκησης και δημιουργούν ένα φιλικό προς τις επενδύσεις κλίμα με την κατάλληλη αντιμετώπιση κανονιστικών εμποδίων, όπως τον περιορισμό της γραφειοκρατίας. Οι ευρείας κλίμακας μεταρρυθμίσεις της αγοράς εργασίας στο πλαίσιο του ΜΑΑ, καθώς και οι πρόσφοροι όροι των προγραμμάτων της πολιτικής για τη συνοχή, συμβάλλουν στην αντιμετώπιση συχνά μακροχρόνιων διαρθρωτικών προκλήσεων και συμπληρώνουν τις επενδύσεις, για παράδειγμα στον τομέα των δεξιοτήτων και της κοινωνικής προστασίας. Τέλος, όλα τα ταμεία επωφελοούνται από τις μεταρρυθμίσεις που εγγυώνται την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ, όπως εκείνες που αποβλέπουν στην καταπολέμηση της διαφθοράς ή στην επίλυση ζητημάτων που άπτονται του κράτους δικαίου.

²¹ Πρόταση της Επιτροπής για κοινή έκθεση για την απασχόληση, 2024 — COM(2023) 904.

²² Το πλαίσιο κοινωνικής σύγκλισης συζητήθηκε και αναπτύχθηκε σε συνεργασία με τα κράτη μέλη. Βλέπε <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9481-2023-INIT/en/pdf>.

Από κοινού, τα ταμεία της πολιτικής για τη συνοχή και οι επενδύσεις του ΜΑΑ διασφαλίζουν μια ολοκληρωμένη εθνική, περιφερειακή και τοπική κάλυψη, ακόμη και μετά το 2026. Παράλληλα με την πολιτική συνοχής, η υλοποίηση των ΣΑΑ αποτελεί ευκαιρία για τη στόχευση διαφορετικών τομέων. Επιπλέον, με το μεγαλύτερης διάρκειας χρονοδιάγραμμα υλοποίησής τους, τα προγράμματα συνοχής θα συνεχίσουν να διατηρούν τη δυναμική που δημιουργείται από τον ΜΑΑ, διασφαλίζοντας με τον τρόπο αυτό υψηλό επίπεδο δημόσιων επενδύσεων και προσελκύοντας ιδιωτικές επενδύσεις σε πιο μακροπρόθεσμη βάση. Στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης της πολιτικής για τη συνοχή, τα κράτη μέλη έχουν την ευκαιρία να επανεξετάσουν τα προγράμματα συνοχής που διαθέτουν κονδύλια προκειμένου να εστιάσουν στους τομείς στους οποίους υπάρχουν πιεστικές ανάγκες και αναδυόμενες προκλήσεις, μεγιστοποιώντας παράλληλα τις συνέργειες.

Πλαίσιο 1. Παραδείγματα συμπληρωματικότητας μεταξύ του ΜΑΑ και των ταμείων της πολιτικής για τη συνοχή στο πλαίσιο της περιόδου προγραμματισμού 2021-2027

- Στην **Ισπανία**, η συνδυασμένη δράση του ΣΑΑ και των ταμείων της πολιτικής για τη συνοχή βελτιώνει τη διαχείριση των υδάτων. Το ΣΑΑ εισάγει μεταρρύθμιση που επικαιροποιεί τη νομοθεσία περί υδάτων, τους κανονισμούς της και άλλες διατάξεις του παράγωγου δικαίου, ώστε να εξασφαλιστεί ένα νομικό πλαίσιο που συμβάλλει στην ενίσχυση και την αύξηση των επενδύσεων στον τομέα της διαχείρισης των υδάτων, ενώ τα ταμεία της πολιτικής συνοχής χρηματοδοτούν συστήματα διαχείρισης των υδάτων τα οποία μειώνουν την απώλεια πόρων και βελτιώνουν την αποδοτικότητα των συστημάτων διανομής.
- Στην **Κροατία**, το ΣΑΑ στηρίζει την καθιέρωση ενιαίου ωραρίου σε όλα τα δημοτικά σχολεία, το οποίο θα αποτελέσει τη βάση για την καθιέρωση ενός μοντέλου ολοήμερου σχολείου. Τα κονδύλια της πολιτικής για τη συνοχή συμβάλλουν σημαντικά στην προσπάθεια αυτή με τη χρηματοδότηση διαφόρων πτυχών του εκσυγχρονισμού των ιδρυμάτων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, μεταξύ άλλων με τη χρηματοδότηση υποδομών και εξοπλισμού, ώστε να καταστεί δυνατή η εφαρμογή ενός μοντέλου ολοήμερου σχολείου για τα σχολεία που λειτουργούν ήδη βάσει ενιαίου ωραρίου.
- Το **σλοβενικό ΣΑΑ** περιλαμβάνει μεταρρύθμιση που θα καταστήσει αποδοτικότερες τις δημόσιες επιβατικές μεταφορές της Σλοβενίας με τη σύσταση ενός νέου συντονιστικού φορέα. Αυτό θα διευκολύνει την υλοποίηση επενδύσεων της πολιτικής για τη συνοχή στον τομέα αυτόν, όπως ο εκσυγχρονισμός των σιδηροδρόμων και η στήριξη βιώσιμων τρόπων μεταφοράς.

4. Βασικά στοιχεία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2024

Η υλοποίηση των ΣΑΑ και η συμπληρωματικότητα με άλλα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ θα πλαισιώσουν το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο το 2024. Εφόσον στο πλαίσιο της εν εξελίξει εφαρμογής των ΣΑΑ συνεχιστεί η υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων, σύμφωνα με τις ΣΑΧ, ο κύκλος αυτός θα μελετήσει επίσης τον τρόπο με τον οποίο οι δράσεις στο πλαίσιο των ΣΑΑ αλληλεπιδρούν με άλλα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ για την επίτευξη κοινών στρατηγικών στόχων.

Οι εκθέσεις ανά χώρα και οι εμπεριστατωμένες αναλύσεις θα εντοπίσουν τις διαρθρωτικές και αναδυόμενες προκλήσεις για την αξιοποίηση του δυναμικού ανταγωνιστικότητας κάθε κράτους μέλους. Οι εκθέσεις ανά χώρα για το 2024 θα περιλαμβάνουν αξιολόγηση της προόδου που έχει

σημειωθεί ως προς την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των στόχων για το 2030 σχετικά με την απασχόληση, τις δεξιότητες, την εκπαίδευση και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και όσον αφορά την αντιμετώπιση μιας σειράς εμποδίων για τη βιομηχανία, τα οποία δυσχεραίνουν τη διττή μετάβαση. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο θα συνεχίσει να αποτελεί βασικό μέσο για την παρακολούθηση και την προώθηση της προόδου προς την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, μεταξύ άλλων σ' ένα πλαίσιο αυξημένης προσοχής στη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ευημερία πέραν του ΑΕΠ.

Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις (ΣΑΧ) του 2024 θα εστιάζουν σε περιορισμένο αριθμό προκλήσεων και θα περιγράφουν λεπτομερώς τις κυριότερες επενδυτικές ανάγκες για την ενδιάμεση επανεξέταση των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2021-2027.

Ενώ τα ΣΑΑ είναι στο στάδιο της υλοποίησης και έχουν προστεθεί επιπλέον μέτρα με τα κεφάλαια για το REPowerEU, οι εναπομένουσες ή νέες προκλήσεις πολιτικής θα προσδιοριστούν στις εκθέσεις ανά χώρα και, κατά περίπτωση, στο πλαίσιο των εμπεριστατωμένων επισκοπήσεων. Οι εκθέσεις ανά χώρα, μαζί με τις προτάσεις για τις ΣΑΧ, θα αποτελέσουν την εαρινή δέσμη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2024 που θα εγκριθεί τον Ιούνιο του 2024. Ο νέος κύκλος θα τροφοδοτήσει επίσης την επικείμενη ενδιάμεση επανεξέταση της πολιτικής για τη συνοχή.

Η συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου, των κοινωνικών εταίρων και άλλων βασικών ενδιαφερόμενων μερών θα εξακολουθήσει να αποτελεί βασικό στοιχείο. Η στενή συνεργασία είναι ζωτικής σημασίας και επιτυγχάνεται με τακτικές συνεδριάσεις κατά τη διάρκεια βασικών σταδίων του Εξαμήνου και του ΜΑΑ. Τα κράτη μέλη καλούνται να συνεργαστούν ενεργά με τα ενδιαφερόμενα μέρη, μεταξύ των οποίων οι κοινωνικοί εταίροι, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, καθώς και οι σχετικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Ο διοργανικός διάλογος με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο θα συνεχιστεί προκειμένου να διασφαλιστεί η δημοκρατική λογοδοσία και η συνεργασία στον τομέα της οικονομικής διακυβέρνησης.

5. Συμπέρασμα

Ως απάντηση σε έναν μεταβαλλόμενο κόσμο, η ΕΕ παραμένει προσηλωμένη στην ενίσχυση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητάς της μέσω μιας πράσινης και ψηφιακής μετάβασης, διασφαλίζοντας παράλληλα την κοινωνική δικαιοσύνη. Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί στενά τις κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις και θα προτείνει συστάσεις για την αξιοποίηση του δυναμικού ανταγωνιστικότητας κάθε κράτους μέλους, με την προώθηση της ανοικτής στρατηγικής αυτονομίας και της ανάπτυξης μηδενικών καθαρών εκπομπών, καθώς και μιας δίκαιης πράσινης και ψηφιακής μετάβασης, με παράλληλη μείωση των περιφερειακών ανισοτήτων. Στο πλαίσιο αυτό, ο κύκλος του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2024 θα εστιάσει ειδικά στη διασφάλιση και την επέκταση των συνεργειών και της συμπληρωματικότητας μεταξύ της υλοποίησης των ΣΑΑ και των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής, επισημαίνοντας παράλληλα τομείς με περαιτέρω επενδυτικές και μεταρρυθμιστικές ανάγκες σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.